Member since 2019
JM14482

Aktualia

Anna Gutowska-Ciołek*

Sprawozdanie z XIII Łódzkiej Konferencji Biograficznej z cyklu: „Biografia i badanie biografii", pt. „Sytuacje trudne w biografii. Wątki edukacyjne", Łódź, 20–21 lutego 2024 roku

Abstrakt

W dniach 20–21 lutego 2024 roku odbyła się zorganizowana przez Katedrę Andragogiki i Gerontologii Społecznej Uniwersytetu Łódzkiego XIII Łódzka Konferencja Biograficzna z cyklu Biografia i badanie biografii. Motywem przewodnim tym razem było hasło: „Sytuacje trudne w biografii. Wątki edukacyjne". W trakcie obrad uczestnicy – reprezentanci różnych dyscyplin naukowych i różnych uczelni oraz instytucji edukacyjnych – mieli możliwość zaprezentowania wyniki swoich badań, ale także przedyskutowania zagadnień ważnych zarówno pod względem merytorycznym, jak i metodologicznym. Konferencja wzbudziła zainteresowanie zarówno wśród doświadczonych naukowców, jak i młodych badaczy i stała się pretekstem do wielu cennych rozważań oraz inspiracji naukowych związanych z badaniami biograficznymi.

Słowa kluczowe: konferencja, biografia, badanie biografii, sytuacje trudne.

Report from the 13th Lodz Biographical Conference from the Series "Biography and the Study of Biography", entitled "Difficult Situations in Biography. Educational Threads". February 20–21, 2024, Lodz

Abstract

On February 20–21, 2024, the 13th Lodz Biographical Conference from the Biography and Study of Biography research series was organized by the Department of Andragogy and Social Gerontology of the University of Lodz. The leitmotif this time was the slogan: "Difficult situations in biography. Educational threads." During the meeting,

Artykuł otrzymano: 5.04.2024; akceptacja: 10.04.2024.
* Uniwersytet Łódzki.

https://doi.org/10.18778/2450-4491.19.17

participants – representatives of various scientific disciplines and various universities and educational institutions – had the opportunity to present the results of their research, but also to discuss issues important both in terms of content and methodology. The conference aroused interest among both experienced scientists and young researchers, and became a pretext for many valuable considerations and scientific inspirations related to biographical research.

Keywords: conference, biography, biography research, difficult situations.

Badania biograficzne mają już ugruntowaną historię w polskiej nauce. Szczególnie użyteczne wydają się być w analizie sytuacji trudnych w biografii, takich jak traumy, migracje, choroby czy inne kryzysy życiowe. Pomagają one zrozumieć indywidualne strategie radzenia sobie, wybory i decyzje podejmowane w odpowiedzi na konkretne wyzwania i sytuacje. Dlatego kolejna edycja, trzynastej już[1], Łódzkiej Konferencji Biograficznej z cyklu „Biografia i badanie biografii" dotyczyła sytuacji trudnych w biografii i ich wątków edukacyjnych. Organizatorami tego naukowego spotkania od lat są pracownicy Katedry Andragogiki i Gerontologii Społecznej[2] z Wydziału Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Łódzkiego, z Kierownikiem prof. Elżbietą Dubas na czele, jako opiekunem naukowym przedsięwzięcia. Konferencja odbyła się pod patronatem dwóch ogólnopolskich towarzystw naukowych – Akademickiego Towarzystwa Andragogicznego oraz Stowarzyszenia Gerontologów Społecznych, co znacząco wzmocniło wizerunek przedsięwzięcia jako istotnego dla rozwoju andragogiki i gerontologii społecznej w Polsce.

Podczas obrad konferencyjnych zaproponowano dwa główne obszary refleksji: sytuacje trudne w biografii i aspekty edukacyjne powiązane z sytuacjami trudnymi. Tematy te badaczom biografii nasuwają się niejako w sposób naturalny. W ludzkich biografiach bez trudu daje się odnaleźć liczne doświadczenia, które można określić trudnymi, mając na uwadze szeroki ich zakres, poczynając od sytuacji nadmiernie obciążających, poprzez sytuacje krytyczne i graniczne, aż po doświadczenia traumatyczne. Są one następstwem różnorakich uwarunkowań. Choć ludzka egzystencja wydaje się być z zasady sytuacją trudną (biorąc pod uwagę uwarunkowania ontologiczne i oso-

[1] Tytuły dotychczasowych Konferencji:
I (2007) – „Biograficzność w edukacji dorosłych. Warsztaty młodych andragogów";
II (2008) – „W obszarze zainteresowań poznawczych i kompetencji praktycznych andragoga";
III (2009) – „Uczenie się z własnej biografii";
IV (2010) – „Uczenie się z biografii Innych";
V (2011) – „Biografie i badanie biografii";
VI (2012) – „Typowe i wyjątkowe biografie edukacyjne";
VII (2013) – „Osobliwości biografii edukacyjnych";
VIII (2014) – „Biografie edukacyjne w kontekście całożyciowego uczenia się";
IX (2015) – „Czas w badaniach biograficznych";
X (2016) – „Przełomy biograficzne i uczenie się";
XI (2017) – „Stałość i zmienność w biografii. Kontekst uczenia się";
XII (2019) – „Biografie rodzinne i uczenie się".

[2] Katedra Andragogiki i Gerontologii Społecznej aktualnie liczy 7 pracowników: prof. dr hab. Elżbieta Kowalska-Dubas, dr hab. Arkadiusz Wąsiński, prof. UŁ, dr Marcin Muszyński, dr Justyna Sztobryn-Bochomulska, dr Wojciech Świtalski, dr Monika Chmielecka, dr Anna Gutowska-Ciołek.

bisto-rozwojowe), to niekiedy uwarunkowania cywilizacyjne, kulturowe, społeczne, polityczne jeszcze dodatkowo obciążają człowieka w procesie przeżywania przez niego życia. Żyjemy właśnie w czasach, gdy doświadczamy takich nadmiernych napięć. Pokolenia najstarsze doświadczały takich sytuacji także wcześniej – w swoim dzieciństwie i młodości. Interesującym poznawczo jest więc, jakie sytuacje życiowe badani pamiętają jako sytuacje trudne, jakie przypisują im w swoim życiu znaczenie, jak sobie z nimi radzą, w jakim zakresie są one spostrzegane jako pole uczenia się i czemu sprzyja takie uczenie się (m. in. Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Śląski, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet w Białymstoku, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie). Odpowiedzi na te i inne pytania poszukiwało ponad siedemdziesięciu badaczy biografii z 21 ośrodków akademickich i instytucji edukacyjnych z całej Polski. Łącznie wygłoszono ponad pięćdziesiąt referatów, podzielonych na tematyczne sekcje, a obrady toczyły się przez dwa dni w dwóch sesjach plenarnych i trzynastu sekcjach tematycznych. Zrealizowano także jeden warsztat (łącznie 55 wystąpień). Wystąpienia uczestników zogniskowane były wokół kilku tematów przewodnich, które stały się tytułami sekcji tematycznych: biografia w kontekście całożyciowego uczenia się, biografia osób znanych, biografia w kontekście rodziny, biografia w kontekście choroby i niepełnosprawności, biografia w kontekście wojny, biografia w kontekście problemów nauczycieli, biografia w kontekście pokoleniowości, biografia w kontekście śmierci oraz biografia w kontekście starzenia się i starości.

Konferencję rozpoczęła od powitania gości i wprowadzenia w problematykę prof. dr hab. Elżbieta Kowalska-Dubas – Kierownik Katedry Andragogiki i Gerontologii Społecznej oraz Przewodnicząca Komitetu Naukowo-Organizacyjnego Konferencji. Następnie oficjalnego otwarcia dokonała Dziekan Wydziału Nauk o Wychowaniu, dr hab. Alina Wróbel, prof. UŁ. W pierwszej sesji plenarnej, pod przewodnictwem dr hab. Ewy Skibińskiej i prof. dr hab. Elżbiety Dubas, uczestnicy mieli możliwość wysłuchania trzech wystąpień. Pierwsze poświęcone było „trudnej biografii" Romana Polańskiego, a autor – dr hab. Witold Jakubowski, prof. UWr – poszukiwał edukacyjnego potencjału w biografii Innego, w tym przypadku – wybitnego reżysera. W kolejnym wystąpieniu prof. dr hab. Elżbieta Dubas odniosła się do samotności jako sytuacji trudnej i do obciążenia osamotnieniem. Jako ostatni swój tekst zaprezentowali dr hab. Artur Fabiś, prof. Akademii WSB oraz dr hab. Arkadiusz Wąsiński, prof. UŁ, którzy podjęli bardzo aktualny temat uczenia się w sytuacji (i z sytuacji) konfliktu zbrojnego. Warto zauważyć, że jest to nowy wątek, do tej pory nie podnoszony podczas Łódzkich Konferencji Biograficznych, a wynikający bezpośrednio z aktualnych wydarzeń w Ukrainie.

Obrady w sekcjach odbywały się równolegle w czterech różnych tematycznie częściach. W sekcji A, pod przewodnictwem dr hab. Martyny Pryszmont, swoje badania zaprezentowało sześć osób, a tematem przewodnim były tu biografie osób znanych, czyli wybitnych przedstawicieli świata muzyki, sportu, kultury czy nauki (m.in. Maria Montessori, Krystyna Sienkiewicz, Pelagia Lewińska, Allen Iverson, Masutatsu Ōyama). W sekcji B, pod przewodnictwem dr Joanny Golonki-Legut

i dr Marcina Muszyńskiego, wystąpiło łącznie dziesięcioro badaczy, a problematyka rozważań dotyczyła biografii w kontekście całożyciowego uczenia się. Znalazły się tu referaty, których autorzy poruszali bardzo zróżnicowane refleksje, od tych z zakresu pedagogiki resocjalizacyjnej, przez wątki dotyczące edukacji pozaformalnej, a kończąc na rozważaniach metodologicznych. Ponadto uczestnicy mieli możliwość wysłuchania przemyśleń na temat kryzysów w doświadczeniach sióstr zakonnych, wydarzeń, które wyznaczają bieg życia i ich potencjału biograficznego oraz przestrzeni miasta jako miejsca jednoczesnego tworzenia się sytuacji trudnych w uczeniu się i przeciwdziałania ich występowaniu, a także o przestrzeni lasu jako miejsca radzenia sobie z sytuacjami trudnymi. W sekcji C, której przewodniczyły dr Karolina Kuryś-Szyncel i dr Emilia Mazurek, swoje referaty zaprezentowało dziewięć osób, a tematem przewodnim były biografie w kontekście rodziny. Pojawiły się tu rozważania dotyczące pełnionych ról rodzinnych, zwłaszcza w relacjach rodzicielskich (głównie macierzyńskiej), ale także inne perspektywy pozwalające zrozumieć fenomen rodziny, np. rola opiekuna rodzinnego czy wydarzenia przełomowe w systemie rodzinnym. W sekcji D, której przewodniczyły dr hab. Agata Chabior i dr hab. Anna Walulik, zaprezentowano osiem referatów, wszystkie zogniskowane wokół problemów związanych z chorobą i z niepełnosprawnością (w tym zaburzeniami rozwojowymi). Dominującym w nich wątkiem było uczenie się z doświadczania problemów zdrowotnych, ale także perspektywa opiekunów osób przewlekle chorych czy z niepełnosprawnością. Trudne sytuacje dotyczyły tu między innymi choroby Alzheimera, spektrum autyzmu, niepełnosprawności wzroku i słuchu.

Drugi dzień Konferencji rozpoczęto od kontynuowania obrad w sekcjach, tym razem pięciu. W sekcji A, pod przewodnictwem dr Wojciech Świtalskiego, dyskutowano o biografiach w kontekście wojny. Troje badaczy przedstawiło referaty związane z historycznym kontekstem wojennych doświadczeń i wpływu na jednostkowe i zbiorowe biografie. Obrady w sekcji B, której przewodniczyła dr Agnieszka Szplit, poświęcono nauczycielom i trudnym sytuacjom biograficznym związanym z tym zawodem. Problematyka dotyczyła karier zawodowych, autorefleksji, sytuacji trudnych jako motywacji do refleksji, a także zbiorowego pisania biografii. W sekcji C, której przewodniczyła dr Ewa Dębska, doniesienia trojga badaczy skoncentrowane były wokół problematyki rekonstrukcji wczesnych doświadczeń biograficznych, biografii dziedzicznie obciążonej i trudnych sytuacjach jako źródle autorefleksji. W sekcji D, której przewodniczył dr Krzysztof Czykier, wystąpiło pięcioro uczestników. Wystąpienia poświęcono problematyce śmierci, żałoby, utraty bliskiej osoby. Te jedne z najbardziej traumatycznych wydarzeń życiowych odciskają swoje piętno w biografiach, czego wyrazem były doniesienia badaczy. W sekcji E, pod przewodnictwem Joanny Borowik, rozważania toczyły się wokół biografii w kontekście starzenia się i starości. Czworo badaczy przestawiło wyniki swoich badań dotyczących wpływu traumy wieku 50+ na rozwój zawodowy pracowników, analizy listów młodszego pokolenia do starszego, ryzyka i odporności w obliczu konfliktu dziadków wychowujących wnuki oraz potrzeb edukacyjnych słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Konferencję zakończono drugą sesją plenarną pod przewodnictwem dr hab.

Artura Fabisia i dr hab. Arkadiusza Wąsińskiego. Uczestnicy mogli wysłuchać trzech wystąpień dotyczących perspektywy pedeutologicznej sytuacji trudnych w edukacji, trudnych doświadczeń dzieciństwa w aspekcie dorosłości oraz oswajania własnej starości w refleksach pokolenia „niepostrzeżenie domykającego się diamentu". Warto zaznaczyć, że w programie Konferencji znalazł się także jeden warsztat poświęcony sytuacjom trudnym w pracy nauczycieli akademickich z perspektywy doświadczeń biograficznych. Problematyka okazała się na tyle ważna i inspirująca, że kilkunastu uczestników warsztatu zadeklarowało potrzebę kontynuowania go podczas kolejnych edycji Łódzkich Konferencji Biograficznych.

Wszystkim obradom towarzyszyły żywe dyskusje plenarne i kuluarowe. Uczestnikami byli zarówno młodzi, jak i doświadczeni naukowcy, co stworzyło przestrzeń do wielu cennych dyskusji i polemik podczas obrad, jak również poza nimi. Uczestnicy otrzymali zaproszenie do przygotowania publikacji w ramach serii „Biografia i Badania Biografii" wydawanej przez Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego[3], a także zaproszenie na kolejne edycje Łódzkich Konferencji Biograficznych.

Źródła internetowe

XIII Łódzka Konferencja Biograficzna, https://www.uni.lodz.pl/konferencja-biograficzna (dostęp: 03.04.2024).

Katedra Andragogiki i Gerontologii Społecznej, https://www.uni.lodz.pl/wydzialy-i-jednostki-ul/katedra-andragogiki-i-gerontologii-spolecznej (dostęp:03.04.2024).

Seria „Biografia i Badanie Biografii", https://wydawnictwo.uni.lodz.pl/serie/seria/biografia-i--badanie-biografii/ (dostęp:03.04.2024).

O Autorce

Anna Gutowska-Ciołek – doktor nauk humanistycznych, adiunkt w Katedrze Andragogiki i Gerontologii Społecznej na Wydziale Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Łódzkiego. Autorka publikacji z zakresu andragogiki, w tym andragogiki specjalnej, gerontologii społecznej, geragogiki, w tym geragogiki specjalnej. Uczestniczka ponad 100 konferencji naukowych, w tym międzynarodowych. Koordynatorka i uczestniczka kilku projektów naukowych i edukacyjnych. Pełnomocnik Rektora ds. Osób z Niepełnosprawnościami w UŁ, a od 2018 roku Kierownik Akademickiego Centrum Wsparcia Uniwersytetu Łódzkiego.

Anna Gutowska-Ciołek – doctor of humanities, Assistant Professor at the Department of Andragogy and Social Gerontology at the Faculty of Educational Sciences of the University of Lodz. Author of publications in the field of andragogy, including special andragogy, social gerontology, geragogy, including special geragogy. Participant in over 100 scientific conferences, including international ones. Coordinator and participant in several scientific and educational projects. Rector's Plenipotentiary for People with Disabilities at the University of Lodz, and since 2018, Head of the Academic Support Center of the University of Lodz.

[3] Adres podano w źródłach internetowych.

© by the author, licensee University of Lodz – Lodz University Press, Lodz, Poland. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution license CC BY 4.0